

Maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämisen tavoitteista kansainvälisesti ja kansallisesti

Johanna Helkimo
Erityisasiantuntija
Luontoympäristö -osasto, Ympäristöministeriö

**Näkökulmia rantalaidunnukseen – kestävää, vaikuttavaa ja
arvostettua merenrantojen hoitoa, Rantalaidun hankkeen
tulosseminaari 4.5.2023**

Eliölajeistamme joka
yhdeksäs ja
luontotyypeistämme jopa
puolet on uhanalaisia.
Perinnebiotoopit ovat
luontotyypeistä äärimmäisen
tai erittäin uhanalaisia

Suurin syy elinympäristöjen
väheneminen ja laadun
heikkeneminen.

Luonnon köyhtymisen
pysäyttäminen edellyttää
nopeita ja kattavia toimia.

PUITE

Kunming-Montrealin maailmanlaajuinen luonnon monimuotoisuus-kehys

EU:n biodiversiteettistrategia

Kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia

Kansallinen luonnon monimuotoisuuden toimintaohjelma

Alueellinen luonnon monimuotoisuuden toimintasuunnitelma

Paikallinen luonnon monimuotoisuusohjelma

MITTAKAAVA

Maailma

Luonnon monimuotoisuuden kestävä käyttö maa-, metsä- ja kalataloudessa; ekosysteemipalvelut turvataan; edistetään luontopohjaisia tuotteita ja palveluita luontoa kunnioittavalla tavalla; lisätään merkittävästi agroekologisia lähestymistapoja (kuten luomutuotantoa)

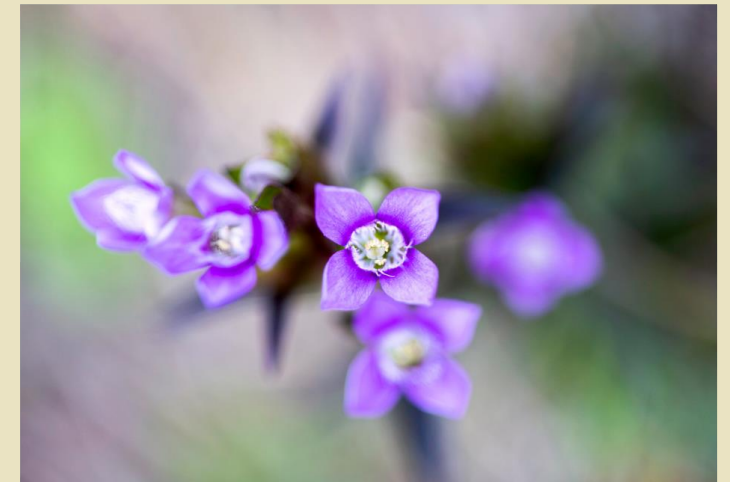
Eurooppa -

EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteena pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030

Suomi

Maakunta

Kunta

EU:n luonto- ja lintudirektiivit EU:n tärkeimmät luonnonsuojelusäädökset

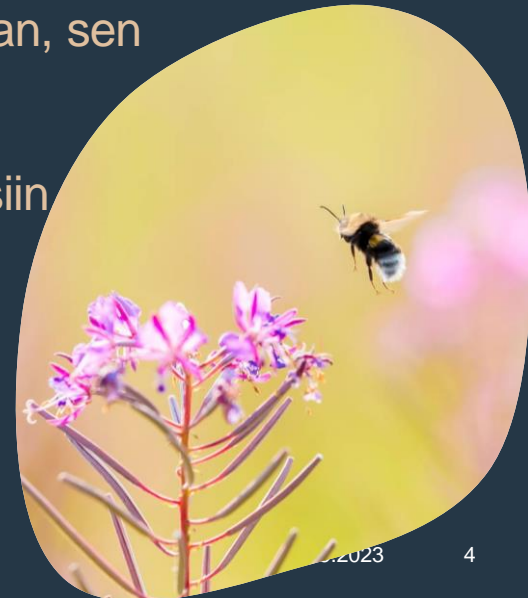
- Luontodirektiivi koskee luonnonvaraista eläimistöä, kasvistoa ja luontotyypppejä.
 - Tavoite saavuttaa ja säilyttää tiettyjen lajien ja luontotyyppien suojelun taso suotuisana säilyttää laji luontaisessa ympäristössään niin, ettei sen luontainen levinneisyysalue supistu säilyttää riittävä määrä lajin elinympäristöjä, jotta kannan säilyminen voidaan turvata myös tulevaisuudessa.
- Lintudirektiivi koskee Euroopan luonnonvaraisia lintuja. Direktiivin yleistavoite on ylläpitää tietyt lintukannat sellaisella tasolla, joka vastaa ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia

Euroopan biodiversiteettistrategia ja Pelloilta pöytään strategia 2030

Euroopan maisemayleissopimus

- luonnon monimuotoisuuden edistämiseen ja pohjautuu luonnon monimuotoisuutta koskevaan EU:n strategiaan vuoteen 2020, ja siihen pohjautuvaan kansalliseen luonnon monimuotoisuusstrategiaan, sen pohjalta tehtyyn toimintaohjelmaan
- Maaseutumaiseman säilyttäminen ja hoito vastaavat EU:n Pelloilta pöytään –strategian tavoitteisiin EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteisiin.

- Vesi- ja meripuitedirektiivit

SUOMEN BIODIVERSITEETTISTRATEGIA ja toimintaohjelma 2012–2020

[Suomen luontopolitiikkaa | Luonnontila.fi](#)

- Suomen biodiversiteettistrategia ja sitä toteuttava toimintaohjelma vastaavat biologista monimuotoisuutta koskevan YK:n yleissopimuksen (CBD) Aichi-tavoitteisiin pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen vuoteen 2020 mennessä.
- Edellisen bd- strategian toimintakauden ongelmia
 - Kunnianhimo ei ongelma, vaan toimenpano
 - “[...] vain joka kymmenennen toimenpiteen arvioitiin johtaneen toimenpiteen teeman osalta selvästi paranevaan kehitykseen. Tämä johtui muun muassa siitä, etteivät kaikki toimenpiteet olleet riittävän selkeitä ja kunnianhimoisia jotta niiden kirjausten mukaisilla toimilla olisi saatu aikaan selvää muutosta” (Auvinen ym. 2020)
 - Biodiversiteetin valtavirtaistaminen on edennyt hyvin eri hallinnonaloilla ja että yksityinen ja kolmas sektori voisivat toimia toimintapolitiikan tukena.
 - tiedolliset ja rakenteelliset puitteet monimuotoisuuden turvaamiseksi on muodostettu, toteutetut toimenpiteet eivät ole olleet riittävän tehokkaita luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi.
 - Strategian ja toimintaohjelman välinen suhde epäselvä → kytkös toimenpiteiden välillä sekä toimenpiteiden ja vaikuttavuustavoitteiden välillä epäselvä.

Kansalliset luonnon monimuotoisuustavoitteet

- Uudistaminen kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia 2035, mutta ei saatu valmiiksi viime hallituskaudella
- Kansallinen pöytästrategia ja toimenpidesuunnitelma 2030 [Kansallinen pöytästrategia ja toimenpidesuunnitelma - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)
- Luontotyyppitavoitteet [Luontotyyppien uhanalaisuus \(ymparisto.fi\)](#) ja toimintaohjelma [SY15 2011 Toimintasuunnitelma uhanalaisten luontotyyppien tilan parantamiseksi.pdf \(helsinki.fi\)](#)
- Uhanalaisten lajien suojelun toimintaohjelma 2020 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79398>.
- Vesien ja merenhoidon suunnitelmien tavoitteiden vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen
- Maa- ja metsätalouden vesitalouden suuntaviivat muuttuvassa ilmastossa - >luontopohjaisuus
- HELMI-ohjelman [Helmi-elinympäristöohjelma – Ympäristöministeriö](#)
- METSO: Vapaaehtoisuuteen perustuva kansallinen Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2014–2025 eli METSO yhdistää metsien suojelun ja talouskäytön.

Uudistunut luonnonsuojelulaki, LSL (9/2023), 13 §

“Ympäristöministeriö laatii kansallisen luonnon monimuotoisuus-strategian ja strategian toimeenpanevan toimintaohjelman yhteistyössä muiden ministeriöiden ja keskeisten tahojen kanssa. Luonnon monimuotoisuusstrategiassa asetetaan valtakunnalliset toiminnalliset, määrälliset ja ajalliset tavoitteet luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämiseksi ja tilan parantamiseksi.

[...]

Kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian hyväksyy valtioneuvosto.”

TILANNE (4.4.2023)

- Tavoitteena oli ensin selonteko, sitten valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta luonnon monimuotoisuusstrategiasta
- Poliittista sopua yritettiin aivan viime metreille, mutta sellaista ei löytynyt
→ strategiasta päättäminen siirtyy seuraavalle hallitukselle, mutta se on kyllä luonnonsuojelulain mukaan tehtävä

Kuva: Jan Ekebon

Kansallisia tavoitteita jatkuu:

- Suomen kansallinen luomuohjelma vuoteen 2030

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/1632>

86

- Entä Suomen maatalouden tai Suomen ruokajärjestelmän strategia?

- Luke: Suomi tarvitsee vahvan kestävän ruokajärjestelmän strategian, MMM esittää

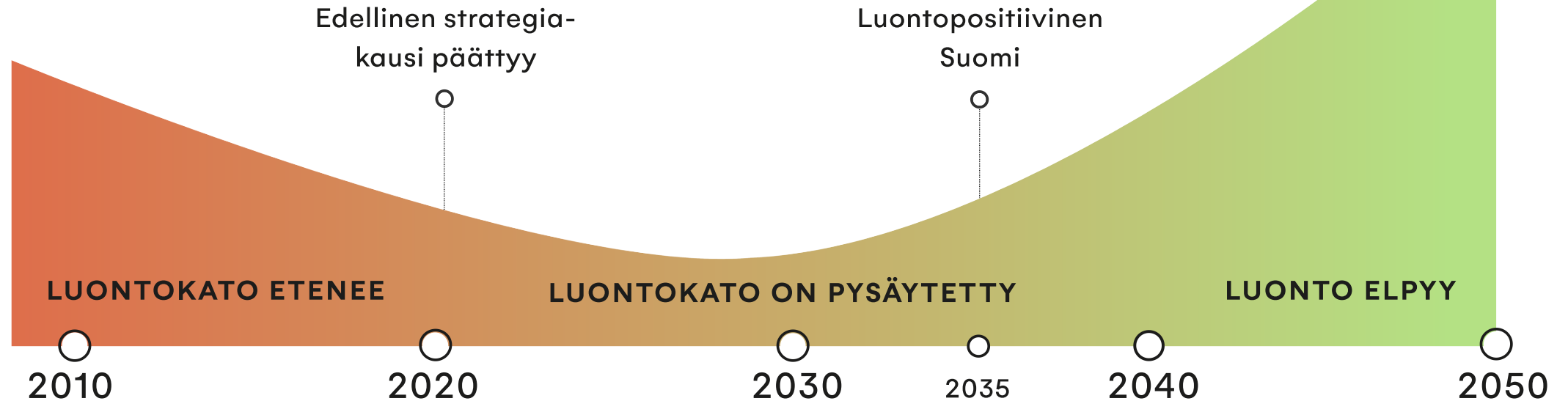
- hallitusohjelma kirjaukset luontokadon torjunnasta

KANSALLINEN LUONNON MONIMUOTOISUUSSTRATEGIA 2035 (HUOM1! Keskeytyi, milloin jatkuu?)

Vuoteen 2030 mennessä luontokato on pysäytetty ja luonnon monimuotoisuus elpyy.

Lisäksi viimeistään strategiakauden lopussa Suomi on luontoposiitivinen. Luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavat toimet ovat kokonaisvaikutukseltaan myönteisiä niin, että luonnon monimuotoisuuden tila on vähintään samalla tasolla kuin 2020.

Helmi- elinympäristö- ohjelma

2021-2030

Helmi-elinympäristöohjelma 2021-2030

- Ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteisessä ohjelmassa on 40 toimenpidettä eri elinympäristöjen ennallistamisen, hoidon ja suojelun vauhdittamiseksi
- Toimia tehdään sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella
- Suojelu, ennallistaminen ja luonnonhoito perustuu maanomistajien vapaaehtoisuuteen
- Helmin toimenpiteet auttavat satoja uhanalaisia lajeja sekä suurta osaa maamme uhanalaisista luontotyypeistä

Helmi-ohjelma vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta

Vaikuttavia tekoja

1

Soiden
suojelu

2

Soiden
ennallistaminen

3

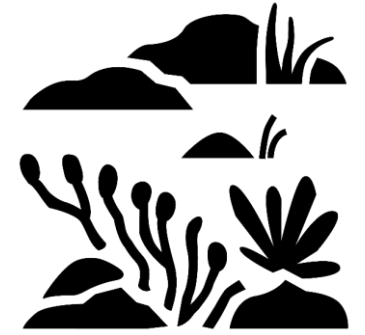
Lintuvesien ja -
kosteikkojen
kunnostus

4

Metsien suojelu,
ennallistaminen
ja luonnonhoito

5

Pienvesien ja
rantaluonnon
kunnostus ja hoito

Perinnebiotooppien kunnostus ja hoito

Perinnebiotoopit tarvitsevat säilyäkseen jatkuvaa hoitoa. Perinnebiotooppien kunnostuksen ja hoidon tavoitteena on luoda laadukkaasti hoidettujen perinnebiotooppien muodostama verkosto niistä riippuvaiselle lajistolle.

Nostetaan hoidossa olevien perinnebiotooppien ala

52 000 hehtaariin

Parannetaan perinnebiotooppien laatua kunnostamalla

26 000 ha

Perustetaan perinnebiotooppien hoidon valtakunnallinen koordinaatioryhmä

Perustetaan perinnebiotooppien hoidon alueelliset yhteistyöryhmät

Vahvistetaan uuselinympäristöjen verkostoa kunnostamalla ja hoitamalla lajistoltaan arvokkaita uuselinympäristökohteita

150 kpl

Lintuvesien ja -kosteikkojen kunnostus ja hoito

Uhanalaisia ja taantuneita vesi- ja rantalintukantoja vahvistetaan lintuvesiä ja -kosteikkoja kunnostamalla, turvaamalla lintujen pesimärauha sekä tarjoamalla muuttolinnuille ruokailu- ja levähtämismahdollisuuksia.

Arto Juvonen

Kunnostetaan SPA-alueita (EU:n lintudirektiivin mukaisia erityisiä suojelualueita) ja muita suojelualueverkoston arvokkaita lintuvesikohteita

200 kpl

Perustetaan ja kunnostetaan suojelualueverkoston ulkopuolisia lintukosteikkoja

500 kpl

Huolehditaan kunnostettujen kohteiden hoidosta kunnostuksen jälkeen ja uusitaan tarvittavilta osin kunnostustoimenpiteet Helmi-kauden aikana.

100 kpl

Käynnistetään vieraspetojen tehopyynti osalla kunnostetuista SPA-kohteista

70 kpl

Täydennetään linnuston rauhoitus- ja levähdysalueiden verkostoa vapaaehtoisin toimintamallein

150 kpl

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kunnostetaan ja suojellaan luontomme monimuotoisuuden helmet!

ym.fi/helmi

Tavoitteista ympäristösopimuksissa (CAP)

Ympäristösopimukset 2014-2020	Tavoite ha (2014-20)	Toteuma (-21)	Ympäristösopimukset 2023-2027	Tavoite ha 2023-27
Monimuotoisuuden ja maisemanhoito	42 000	31 423	Monimuotoisuuden ja maisemanhoito	46 000
Kosteikkojen hoito	1 000	903	Kosteikkojen hoito	1500-3000
Kurki-hanhi joutsen	800	854	Lintupelto: ympäristösitoumukseen	5 000

Hienoa olla Suomen parhaalla maisemahanke- (2020) ja Euroopan maisemapalkintoraadin kunniamaininnan alueella.

Kiitos ja Hyvää kevättä!

Johanna Helkimo
puh. 0295 250 092

johanna.helkimo@gov.fi